

Den tillhöriga

Fritänkaren

Nr. 210 Advent 2012

Tjugoförsta årgångens första nummer

Innehåll i detta nummer:

Revisionisterna (<i>Faurisson, Zündel, Graf, m.fl.</i>)	2
Ahasverus minnen, del 120: <i>Järnkanslern</i>	5
Schumanns violinkonserts sällsamma historia	10
Den romantiska musikens genombrott (<i>gammal klassiker</i>)	11
Farväl till Annedal	14
Filmerna	14
Milstenar, december 2012	16
Den strålande fiaskoresan, del 13: <i>Nya turer i Leh</i>	17
Resan till Dzhongkhul, del 3: <i>Kammarkonferensen (inledning)</i>	18
Bonusresan, del 11: <i>Allvarsmoln i Darjeeling</i>	20

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på snart 9 år.

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 5.12.2012

Copyright © C. Lanciai med medarbetare - **Letnany 232**

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra skrifter:

www.fritenkaren.se

<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

[e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk](mailto:clanciai@yahoo.co.uk)

WSN 1652-0122

Revisionisterna

”Jag håller inte med dig, men intill döden försvarar jag din rätt att uttala din mening.”

- Voltaire

Detta är ett mycket svårt ämne då det är så extremt kontroversiellt och känsligt, samtidigt som det är omöjligt att bortse ifrån, vilket de flesta helst är benägna att göra. Så det är lika bra att behandla det ordentligt med en gång.

Revisionisterna kallas ofta för ’förintelse-förnekarna’ (*holocaust deniers*) vilket är en stämpel som de själva tar avstånd från, då de ingalunda förnekar förintelsen, fastän denna benämning inte uppstod förrän 35 år efter dess historiska förekomst, och då genom en framgångsrik TV-serie med detta namn 1980 efter en roman av Gerald Green. Få har läst romanen, men alla har sett TV-serien, som innebar en rungande debut för både Meryl Streep och James Woods.

Revisionismen stack först upp sitt utmanande ifrågasättande av den officiella historiebeteckningen efter det andra världskriget 1974 genom Robert Faurisson, född 1929, då han i en serie uppseendeväckande artiklar till *Le Monde* drog diverse etablerade historiska fakta om andra världskriget i tvivelsmål, bland annat Anne Franks dagboks autenticitet. Där började det. Naturligtvis väckte hans utmanande djärvhet att våga ifrågasätta nazismens försök till utrotning av judendomen ett universellt ramaskri av indignation, som dominerar debatten ännu idag, då Faurisson dess värre fick många uppföljare, som den ena efter den andra drog fram allt fler pinsamma frågetecken i dagen, av vilka många gjorde de utmanade auktoriteterna svarslösa.

Problemet är nämligen, att helt fel har dessa revisionister inte, medan de har blivit sanslöst hårt förföljda för sina åsikters skull. Till och med Noam Chomsky drogs upp till schavotten när han endast vågade försvara Faurissons och de andra revisionisternas rätt till att framföra sina åsikter och till att ha dem. För detta stämplades även Noam Chomsky som revisionist, vilket knappast gagnade antirevisionisternas hårdfört anförda sak, medan Noam Chomsky fick väldiga besvär med att göra det klart för allmänheten och få dem att förstå, att försvar för åsikts-, samvets- och yttrandefrihet är något helt annat än att förneka förintelsen.

Några av de andra väsentliga revisionisterna är Ernst Zündel och Jürgen Graf. Zündel, född 1939, är den mest imposanta och betydelsefulla genom de oändliga rättegångar som genomfördes för att gå till rätta med hans utsagor, teorier och förfäktanden, som han vägrade ge avkall på i egenskap av outtröttligt envis förkämpe för mänskliga rättigheter, enligt honom själv. Det var framför allt i Canada som hans fall drevs ända upp till Högsta Domstolen och resulterade i försök till avgöranden. Man försökte verkligen behandla ärendet sakligt. Detta var de så kallade *Holocaust Trials*, den ena i två månader 1985 och den andra i tre månader 1988, som resultat av hans kontroversiella publikation ”Var det verkligen sex miljoner som dog?” (*Did Six Million Really Die?*) För första gången undersöktes överlevare från förintelsen under ed och korsförhör och detta tillsammans med deras ifrågasättare. Zündel förklarades av juryn skyldig till ”publicering av falska nyheter” och dömdes till nio månaders fängelse, men

fyra år senare fann Canadas högsta domstol att rättegångarna inte gått riktigt till och att hans dom var ett brott mot landets grundlag. Detta var inte bara en seger för Zündel själv utan innebar en viktig vidimering av alla kanadensares medborgerliga rättigheter. Emellertid har varken han lämnats i fred efter det av andra främst judiska grupper som är arga på honom och vill fortsätta få honom dömd, eller har han själv med sina kolleger (bl.a. David Irving, gaskammarexperten Fred Leuchter, Faurisson och ett flertal andra) upphört att fortsätta bringa förintelsen i tvivelsmål.

Jürgen Graf från Schweiz, född 1951, gick ännu svårare provningar till mötes. Han studerade filologi vid universitetet i Basel och var lärare vid framstående skolor tills han under 90-talet började publicera böcker där han metodiskt bringade i dagen allt vad han fann att inte stämde med den påstådda förintelsen. Hans huvudargument är att själva det praktiska företaget att nästan industriellt mörda sex miljoner människor var en omöjlighet, i synnerhet med de medel som varit de påstådda, främst då Zyklon-B-gasen, som han menar att verkligen bara är ett avlusningsmedel som inte dödar. Han framhåller att den otillförlitlige Rudolf Höss är den enda som vittnat om operationernas detaljer och påstår, att han troligen gjorde detta efter att ha genomgått tortyr.

I sina böcker, som sålts och översatts över hela världen, drar han fram ett antal praktiska ifrågasättanden av förintelsens genomföring på rent rationella grunder, som genom klarhet och logik måste få läsarna att omvärdera hela skeendet. Han drogs inför rätta, då det är olagligt i tysktalande länder att förneka förintelsen, och dömdes till böter och 15 månaders fängelse, varefter han såg sig nödsakad att lämna Schweiz för att undgå vidare förföljelse och flyttade till Moskva, där han lever och verkar ännu idag mest som översättare. Detta var omkring 2000, och han har skrivit fyra böcker sedan dess, bland annat en om Treblinka och en om Majdanek.

Samtidigt är det många argument som dessa revisionister underlåtit att föra fram. Till exempel bör den stalinistiska propagandaverksamheten ordentligt undersökas. Stalins propagandaminister var den klart judiske Ilja Ehrenburg, som av Stalin personligen fick i uppgift att göra det största möjliga av avslöjandena av nazisternas fångläger i Polen när ryssarna blev de första som nådde fram till dessa och kunde se hur det såg ut där. Redan från början blåstes därmed nazisternas påstådda brott mot mänskligheten upp till maximal propagandaretorik, och de andra allierade, främst amerikanerna med sin fallenhet för dramatiseringar och överdrifter, föll villigt in i samma linje.

Detta föranleder oss att närmare undersöka andra källor till dessa företeelser. Den främsta av alla källor måste den extremt väl dokumenterade Wannseekonferensen anses vara, som så utförligt gjordes protokoll av (på Heydrichs egen befallning), att man i efterhand kunnat göra två filmer på den, en brittisk (med Kenneth Branagh som Heydrich) och en tysk, som väl överensstämmer med varandra. Vad Wannseekonferensen handlade om (i Wannsee utanför Berlin den 20 januari 1942) var ett delgivande av 'den slutgiltiga lösningen av judefrågan' till det tredje rikets administrativa ledare framför allt inom det ockuperade Polen. Reinhard Heydrich var ordförande och redogjorde i detalj för hela planeringen i det omfattande inringandet av samtliga judar i hela Östeuropa inklusive det ockuperade Västryskland, inalles 11 miljoner människor,

och hur dessa skulle samlas i arbetsläger främst i Polen. Inte ett ord sades under hela konferensen om vare sig förintelsläger eller gasen Zyklon B.

Protester förekom dock. Det var främst ministerdirektören för rikskansliet Kritzinger som kom med bekymrade invändningar mot att så många tåg skulle användas till detta, som bättre skulle behövas för transporter och frakter till ostfronten, där läget började bli kritiskt. Emellertid kördes alla betänkligheter och möjliga invändningar mot 'den slutgiltiga lösningen' över genom att Heydrich generöst bjöd hela konferensen på obegränsade mängder konjak, medan han själv inte drack en droppe. Därmed får man det intrycket, att projektet 'den slutgiltiga lösningen' helt enkelt kuppades igenom, så att ingen återvändo blev möjlig, och bara några månader senare var Heydrich död i ett attentat.

I Wannseekonferensen saknas det alltså faktiskt belegg för förintelsens praktiska genomföring, medan uppsåtet dock är oförnekligt. Heydrich framhåller själv med stolthet att man då i januari 1942 redan lyckats döda 100,000 judar. Det framhålls även med stolthet att man fått över 500,000 till att emigrera, medan det stora problemet är 2,5 miljoner judar i Polen och hur alla dessa skall tas under behandling jämte 5 miljoner judar i Ryssland.

Siffran 6 miljoner offer framstår därmed som irrelevant. Det spelar ingen roll om det var en miljon eller sex miljoner som slutligen förintades, faktum är att något antal där emellan, troligen närmare 6 än 1, definitivt mördades och det hur omänskligt som helst, och även om man kan ha skäl till att ifrågasätta och diskutera siffrorna så kan man inte förneka att miljoner judar rent ut sagt mördades, det spelar ingen roll hur.

Faurissons ifrågasättande av Anne Franks dagboks äkthet ställer dessa revisionisters mentalitet i blyxtbelysning. Hans argument för att dagboken måste vara förfalskad är, att den innehåller beskrivning av hur familjen dammsög i sitt gömställe, medan en dammsugare på den tiden måste ha vållat så mycket oväsen, att det måste ha hörts så att de omöjliga kan ha undgått upptäckt på ett tidigt stadium. Mot detta kan man ställa den troliga hypotesen, att de troligen bara dammsög när det säkert inte fanns tyskar eller möjliga informatörer i huset och troligen så sällan som möjligt. Hela denna argumentering är löjligt krass i sin småskurenhet och belyser det förhållandet, att dessa revisionister måste vara preciosa. De hakar upp sig vid detaljer och ser därför inte skogen för att de fastnar vid anblicken av några skumma löv. Därmed framstår de som ganska genomgående paktexemplar på inskränkt dumhet.

Naturligtvis är det viktigt att komma med historisk kritik och framlägga tvivel när skäl för sådana föreligger, och det är dumt att möta historisk kritik med förföljelse och rättsliga förfaranden, det är helt enkelt inte demokratiskt och mot de mänskliga rättigheterna till yttrandefrihet, tryckfrihet, åsiktsfrihet och så vidare, men bara idioter kan dra hela det nazistiska försöket till förintelsen av judendomen i tvivelsmål bara för att några siffror inte stämmer.

PS. Churchill berör aldrig förintelsen i sitt sex volymers utförliga verk om andra världskriget. Däremot deltar han inte i den ryska och amerikanska hämndpolitiken med dess sensationalisering av förintelsen bara för att trycka tyskarna djupare ner i skorna

utan förkunnar tvärtom, att i och med att det andra världskriget är avslutat och Tyskland besegrat är alla gräl avslutade och bör lämnas därefter och Tyskland återupprättas som en nation bland nationerna och sträcker fram handen till full försoning.

Därmed är han noga med att inte heller förneka förintelsen – han var faktiskt medveten om dess tendenser redan på 30-talet och varnade för dem utan att hörsammas. I Tyskland, Österrike och Schweiz är det enligt lag förbjudet att på något sätt förneka förintelsen, och gemene man står för dess historiska faktum och har tagit ansvar för det, även om numera de flesta är födda efter världskrigets slut och därmed inte kan tillmätas någon skuld. Det motsatta gäller Turkiet, där förintelsen av armenierna under första kriget officiellt förnekas ännu idag – enligt turkisk historieskrivning har den aldrig ägt rum, fastän inrikesministern Enver Pashas dagorder därom finns bevarade svart på vitt än idag.

När det gäller Tysklands skuld är det framför allt Einsteins ord som står fast: ”Hitler framlade sina förintelseplaner mot judarna i klarskrift redan i sin bok *Mein Kampf* 1925, de kunde inte missförstås, och tyskarna omfattade kritiklöst programmet från början och röstade självmant fram nazisterna till makten.” Han var själv tysk och hade arbetat i Berlin i nästan 20 år när nazisternas maktövertagande gjorde det omöjligt för honom att återvända till Tyskland under en resa till Amerika i februari 1933. Hans skrifter hörde till de första som brändes på de nazistiska bokbålen.

<http://fcit.usf.edu/holocaust/resource/document/document.htm>

Min vän Ahasverus, del 120: Järnkanslern

”Tiden är ur led. Ve mig att jag blev den som föddes att den vrida rätt igen.” - Hamlet

Det var kanske mitt svåraste uppdrag någonsin, men jag kunde inte säga nej till kejsarinnan Elisabeth av Österrike och Wittelsbach, den för sin skönhet och klokhet så berömda ’Sissi’, som senare i likhet med så många av 1800-talets bästa monarker mördades i ett orättvist bombattentat, – då hon ansåg att jag var den enda som kunde utföra det som den kanske ende som inte skulle vara rädd för den store och mäktige, fruktansvärde mannen. Och det var sista slutligen bara ett diplomatiskt uppdrag, som kejsarinnan gav högsta prioritet då hon menade att Bismarck måste informeras om saken och att inte heller han skulle vägra att ta emot mig då det var hon som sände mig. ”Han kommer att bli arg, men stå på dig och sätt honom på plats, för framtidens skull,” var hennes sista ord till mig.

Uppdraget bestod i att helt enkelt delge honom att hon höll honom ansvarig för sin kusin Ludwig II:s död, ’Kung Måne’ av Bayern av huset Wittelsbach och Bayerns siste självständige kung.

Den store mannen, han var som ett berg eller snarare som en vulkan av farliga resurser, han vägde 136 kilo, jämför det med Michelangelos 48, Chopins 45 eller Lawrence av Arabien, som bara vägde 37 när han kom hem till England efter Arabienäventyret, – blev röd som en kräfta, och jag befarade ett utbrott, som mycket

riktigt även kom, men dock under en kraftansträngning till behärskning: ”Hur understår ni er!” Han insåg genast att jag var oantastlig med diplomatpass utfärdat av själva kejsarinnan och kunde inte göra annat åt hennes anklagelse än kräva en förklaring. Jag var ju bara hennes budbärare. Han försökte sansa sig och fortsatte: ”Vad menar hon? Är det ett utslag av hennes harm över Österrikes förlust i kriget mot oss, som hon väl aldrig kommer att förlåta oss, så att hennes fåfänga driver henne till att skicka oss en erbarmlig jude till oförskämd provokation?” Jag var därmed tvungen att lägga ut texten för honom.

”Jag är rädd att det är mera komplicerat än så,” försökte jag föra över diskussionen till ett mera passande diplomatiskt plan. ”Kung Ludwig litade på er och sökte er hjälp och ert beskydd mot dem som ville kullkasta hans monarki. Ni lovade honom ert stöd men övergav honom och offrade honom och huset Wittelsbach för Tysklands enande. Han fick aldrig veta att det var ni som hade svikit honom utan trodde i det längsta att ni skulle komma till hans hjälp och ordna upp saken.”

”Han var en stackars svärmare och drömmare. Vi kunde inte ha sådana i politiken. Han gjorde sig omöjlig med sitt slöseri, sin tokiga vurm för att bygga sagoslott, som ruinerade statskassan, och han betedde ju sig mot slutet när han fullbordat sitt Neuschwanstein som en galning. Han var paranoid, och det fanns inget annat att göra än att få honom under psykiatrisk vård. När han inte insåg detta själv och vägrade abdikera måste man störta honom. Jag gjorde vad jag kunde för honom, men mot sin egen sjukdom kunde jag inte hjälpa honom. Han grävde sin grop själv och föll i sin svaghets fälla helt på egen hand utan någons hjälp. Tvärtom varnades han av alla för att beträda den vägen.”

”Vilken väg?”

”Hans besatthet av Wagner. Jag antar att Wagner mer eller mindre förförde och fördärvade honom, och han lät sig förföras och fördärvas, fastän Wagner svek honom och förrådde honom som den oberäkneliga skitstövel han var.” Jag kände till hela den historien. Kungen tog Wagner under sina vingars skydd och gjorde allt för honom, gav honom en egen teater, producerade ’Tristan och Isolde’ så att den kunde erövra världen, medan Wagner fullständigt skämde ut honom med att stjäla sin bästa vän dirigenten Hans von Bülow's hustru, Cosima Liszt, och vålla en skandal som kungen aldrig kunde hämta sig ifrån, vilket bidrog till hans självisolering och slutliga fall.

”Ändå var den vägen tämligen oskyldig i jämförelse med er.”

”Mera provokationer?” Han var sansad nu.

”Jag tänker på er väg till Tysklands förening. Den kostade Tyskland tre krig och gjorde större delen av Europa till Tysklands fiender för gott, främst Frankrike men även Danmark och Österrike.”

”Frankrike angrep oss.”

”Men ni ville det. Det var bara ni som ville det och framprovocerade alla de tre krigen, som var er storartade plan för Tysklands enande, krigen skulle ena de tyska folken mot alla yttre fiender, så att ni därmed inte skulle möta något motstånd för era politiska planer.”

”Det är så man arbetar i politiken.”

”Ja, jag vet. Ni kallar det realpolitik, men genom dess uppfinning och ert genomförande av Tysklands marsch över lik genom krig och offrandet av andra nationer och huset Wittelsbach med det självständiga Bayern för att göra ert Preussen till stormakt har ni åstadkommit en monsternation, som antagligen hela världen kommer att tvingas vända sig emot och förinta.”

”Ni är galen.”

”Som er offrade protegé kung Ludwig? Var han galen för att han genomskådade er och till slut ville motsätta sig Tysklands utropande till kejsardöme? Herr kansler, det är inte bara med krig ni har gått bödelsmässigt fram för att förverkliga era ambitioner och påtvinga världen er monstruösa politiska järnvilja. Vad ni har gjort bakom kulisserna är betydligt värre.”

”Era insinuationer berör mig inte, men låt höra.”

”Nej, ni är tämligen oberörd vad man än säger till er, ty ni stålsätter er kontinuerligt mot alla mänskliga känslor genom ert omfattande missbruk inte bara av nikotin och alkohol utan även av opium och morfin. Ni går ju aldrig till er riksdag utan att först ha tagit era injektioner. Nåväl, det är er privata angelägenhet, men värre är, att ni pådyvlar världen den av er uppfattade nödvändigheten att döda den mänskliga själen. Jag tänker på doktor Wundt och hans omvandling av psykiatrin från själsläkeedom till själsutrotning.”

”Människan har ingen själ. Det måste hon förstå. Hon är bara ett djur som bara lever för sina instinkter och begär. Alla spekulationer om själen är trams och dravel. Alla religioner är gift och charlataneri, allt är bara materia och kött som måste dö, och allt metafysiskt är bara förvirring och vansinne och ett svaghetstecken hos den mänskliga karaktären. Människan måste tvingas till att utbilda sig bort från all vidskepelse.”

”Och därför blundar ni och tvekar ni inte inför att offra hur många människoliv och vilka nationer som helst i era krig. Människorna är bara maskiner som är till för att utnyttjas av dess ledare. Ni har rätt till er egen uppfattning om saken, men ni har ingen rätt att påtvinga världen en materialistisk livsuppfattning, i synnerhet som den måste motsätta sig en sådan med alla medel, då människan alltid kommer att behöva och kräva alternativ. Er enkelriktning är en återvändsgränd som på lång sikt bara kan leda till katastrof för hela Europa.”

Han tittade på mig en lång stund utan att säga något. Så sade han: ”Jag vill påstå att ni har överskridit era diplomatiska befogenheter. Ni hade knappast mandat att framföra dessa socialistiska synpunkter genom ert uppdrag från Hennes Majestät. Ni har framfört det uppdrag ni kom hit för och bör således omgående avlägsna er.”

Han körde ut mig, och jag kunde inte säga eller göra något mer. Det var bara att ge sig iväg och det helst så fort och så långt bort som möjligt, innan den store mannen skulle få för sig att han borde spärra in mig på mentalsjukhus.

Dock var han själv sedan flera år patient hos doktor Ernst Schweningen, och ju äldre han blev och ju mera hans missbruk tilltog, desto mera nödvändig blev hårdbevakningen av allt vad han tog sig för, tills kejsar Wilhelm II år 1890 såg sig nödsakad att avlägsna honom från politiken. Men skadan var redan skedd. Otto von Bismarck hade ohjälpligt

kastat in Tyskland på en väg utan återvändo mot en fyrtioårig katastrof för hela Europa, vilket han i sin materialistiska begränsning aldrig fattade själv.

Ludwig II Wittelsbach av Bayern

Illustrationer. 1879 lanserade Bismarck psykologin som vetenskap genom etablerandet av professor Wilhelm Wundt i universitetet i Leipzig med världens första psykologiska laboratorium, varför Wundt kom att kallas psykologins fader och blev därmed ledare för den moderna psykologin och psykiatrin för att rikta in dessa vetenskaper på ren materialism med utgångspunkten att människan bara var ett djur vars beteende var helt beroende av generna, alltså en ideologisk reducering av människan till en automat färdigt programmerad av sina gener, materialismens motsvarighet till den kyrkliga predestinationsläran (båda lika absurda), en ideologi som idag främst praktiseras av Kinas regerande kommunistparti, vilken ideologi de med våld under 60 år försökt påtvinga sina ockuperade folk de lamaistiska tibetanerna och de muslimska uigurerna utom Kinas egna traditionella buddhister. Wundts institution blev dominerande för större delen av Europa, då många ledande auktoriteter utexaminerades därifrån och framför allt kom att påverka psykologins och psykiatrins utveckling i Ryssland och Amerika. Till exempel Stalins ledande psykiater Pavlov, han med hundarna, var en lärjunge till Wundt.

Ludwig II av Bayern är mest berömd för sina fantastiska slott Lindenhof, Neuschwanstein och Herrenchiemsee, medan ett fjärde, Falkenstein, bara hann bli planerat. Bismarck fick honom med på noterna i programmet Tysklands förening med att förespegla honom möjligheten att bli dess kejsare och tubbade honom således till politiskt samarbete, men när han lurades på denna titel valde han att inte agera utan koncentrerade sig i stället på sina slott och sin kultur, varvid han isolerade sig alltmer, medan hans ministrar dock såg honom som ett hot mot enighetsverket – Wittelsbach hade högre anor än Hohenzollern. För att störta honom organiserade de den infama kuppen att få honom stämplad som schizofren och paranoid och utnämnde doktor Bernhard von Gudden, föreståndare för Münchens sinnessjukhus, till att genomföra hämtningen med medhjälpare. Denna ägde rum (efter ett tidigare misslyckat försök) den 12 juni 1886, varvid kungen riktade de berömda orden till läkaren: ”Hur kan ni förklara mig vansinnig? Ni har ju varken någonsin sett mig tidigare eller undersökt mig.” Doktor Guddens svar var, att det inte var nödvändigt, då det redan fanns papper på att han var vansinnig.

De kom emellertid inte särskilt långt. Följande dag, när de uppehöll sig vid Schloss Berg vid Starnbergersjön bad kungen att få göra en promenad i sällskap med sin läkare. De gick åstad och kom aldrig tillbaka. Fem timmar senare närmare midnatt hittades deras kroppar i vattnet. Det förmodades att kungen försökt dränka sig, att läkaren försökt hindra honom och omkommit med honom i misslyckandet, men händelsen är alltfjänt behäftad med mysterier och har aldrig fått någon tillfredsställande förklaring. Exempelvis var kungen en utmärkt simmare och hade inte en droppe vatten i lungorna, medan läkaren visade tydliga tecken på att ha strypts. Konungen var 40 år gammal.

Under kuppens uppsegling hade han förgäves vädjat till Bismarck, som inte bevärdigat honom med något svar utan bara konstaterat fakta.

Här är en skildring av fallet Bismarck: ”Den 136 kilo tunge kanslern var en man som rökte, drack och åt utan måtta. Han fick också betala priset, han led av gikt, matsmältningsbesvär, sömnlöshet, migrän och en hel rad andra åkommor ytterligare

förräddade av hypokondri och förföljelsemani. År 1883 kom han under den rättframt saklige bayerske läkaren Ernst Schweningers vård. Denne satte utan prut Bismarck på en spartansk diet och försökte begränsa hans intag av droger. Till en början samarbetade Bismarck, men snart fick han återfall i kärnmjök och konjak. När Bismarck upplystes om att han förräddade sin ansiktsneuralgi genom att röka, gick han med på att inskränka sig till fyra pipor tobak efter middagen. Han köpte sedan den största pipa han kunde hitta, en meter lång med jättestort porslins huvud, och smög sig till en femte pipa om ingen såg honom. Han tog dessutom morfin mest för att söka lindring för sin plågsamma sömnlöshet. Även om Schwening förnekade att kanslern var missbrukare, var andra i Berlins politiska kretsar inte lika säkra på den saken. ”Två ting måste från och med nu beaktas i allt kanslern gör eller försummar att göra,” skrev Friedrich von Holstein i sin dagbok i februari 1888, ”morfinet och prins Wilhelm”.

Tysklands historia 1870-1945 avgjordes alltså av en serie kupper, den första och mest omfattande för Tysklands förenande genom lurandet och offrandet av dess självständiga stater, den andra genom nazistpartiets införande av diktatur och slutligen genom Wannseekonferensens genomdrivande av 'den slutgiltiga lösningen' av judefrågan, då därmed för ostfrontens försörjning viktiga tåg omdirigerades till judetransporter, vilket kanske avgjorde det andra världskriget, en rasistisk vansinneskupp där alla betänkligheter dränktes i konjak. Bismarck, Göring och Hitler utom många andra nazister var alla fullfjädrade narkomaner.

Schumanns violinkonserter sällsamma historia

Den skrevs för den gode vännen violinisten Joseph Joachim hösten 1853 i Düsseldorf mellan 11 september och 3 oktober, alltså under bara tre veckor, och avslutades alltså ungefär samtidigt eller bara någon dag efter att den unge Johannes Brahms hade kommit in i Schumanns liv den 1 oktober det året. Därmed är violinkonserten ett av de sista verk som Schumann avslutade, ty i februari följande år hoppade han i Rhen i ett desperat självmordsförsök och hospitaliserades sedan för resten av sitt liv (2 år) på egen begäran.

Då violinkonserten fick ett så bekymmersamt efterspel kom den aldrig på pränt utan blev liggande. Joachim och Clara Schumann fruktade, om de inte rentav tog för givet, att konserten måste vara färgad av Schumanns begynnande nedgång och gömde därför undan den. Joachim gick pliktskyldigast igenom konserten men skrev i ett brev att han fann den 'morbid' med tydliga tecken på 'avmattning och utbrändhet', varför han aldrig framförde den. Det är troligt att Joachim, en av Schumanns allra käraste vänner, snarare var påverkad av Schumanns personliga kris och det hot den innebar för hela hans familj och vänskrets än av musikens ofullkomlighet, ty den är i själva verket kanske Schumanns allra mest fullmogna verk med en pampig första sats och märkligt nog en polonäs, Schumanns enda, som finalsats, som smidigt avlöser den långsamma satsen utan att man märker övergången.

Clara Schumann tog åt sig av Joachims betänkligheter och lät konserten bli liggande, så att den inte ens publicerades i utgivningen av Schumanns samlade verk utan hölls hemlig genom hela 1800-talet. När Joachim dog 1907 överlämnade han manuskriptet åt det preussiska statsbiblioteket i Berlin med önskemålet att den inte skulle spelas förrän minst 100 år efter kompositörens död, alltså tidigast 1956.

Emellertid bevisade två syskonbarn till Joachim en seans i London, där Schumann uppenbarade sig och begärde att hans levande begrävda verk skulle spelas. I en andra seans uppenbarade sig även Joachim och meddelade att manuset befann sig i biblioteket i Berlin.

Den som sedan tog sig an verket var Yehudi Menuhin. Musikförlaget Schott hade kopierat manuset i Berlin och skickade Menuhin en kopia för ett utlåtande. Denne fann verket vara den felande länken i violinkonsertrepertoaren och kontaktade dirigenten Vladimir Golschmann för en presentation av verket inför offentligheten. Det framfördes med Berlinerfilharmonikerna den 26 november 1937, som alltså blev dess äntliga uruppförande, vilket följdes av fler uppföranden. Sedan dess har violinkonserten sakta men säkert stegat sig in på repertoaren och etablerat sig där världen över, mer än 80 år efter kompositörens förtidiga och tragiska död.

Ett annat sådant verk är hans Requiem, skrivet några månader före violinkonserten, som skiljer sig från alla andra requier genom sin nästan kammarmusikaliska karaktär. Det har ingenting av Mozarts och Verdis stora gester eller Dvoraks och Brahms väldiga nästan operamässiga former utan är ett intimt verk med för Schumann sällsynt gripande höjdpunkter. Det är ett fantastiskt körverk som bärs fram av kören helt igenom medan till och med orkestern hamnar i bakgrunden. Schumann skrev själv om sitt Requiem, att "ett Requiem skriver man för sig själv" och angav därmed dess inåtvända karaktär, som är desto mera innerlig för att den tydligt kommer direkt från hjärtat och vänder sig bort från allt vad världen och konsertpublik heter för att i stället ge uttryck åt den innersta personliga ärligheten hos en kompositör, som har beskyllts för att "bara ha kunnat skriva musik som låter alltför bra" – som om det var något fel, sett ur 1900-talets förvridna disharmoniska musikperspektiv.

*Den romantiska musikens genombrott – en gammal klassiker
(med anledning av Fritänkarens 20-årsjubileum)*

Hector Berlioz har brukat beskyllas för att ha åstadkommit detta med sin "*Symphonie Fantastique*" 1830, men den romantiska symfonin definierad som programmusik med känslor och beskrivningar gjorde sin första entré i världen betydligt tidigare. Redan Haydn satte ibland beskrivande titlar på sina symfonier som "Jakten", "Klockan", "Passionen" och "Hönan", men den första symfonin med ett helt program åstadkoms av Beethoven. "Pastoralsymfonin" har till och med filmats av Walt Disney med nymfer och kentaurer i ett idealiskt landskap à la Arkadien, och så långt gick inte ens Beethoven, som nöjde sig med bara "Varmare känslors uppvaknande vid ankomsten ut till landet", "Vid bäcken", "Lustigt samkväm med lantfolk", "Oväder och storm" och "Herdensång: Lycka och tacksamhet efter stormen", som han själv benämnde symfonins fem olika satser. Detta är ett helt och hållet

romantiskt program, och i den fjärde satsen ("Oväder och storm") frångår Beethoven till och med sonatformen och tematiskt innehåll för att i stället illustrera åska och regn med mycket verksamma effekter, och man kan precis höra hur många blixtrar som slår ned. Sådana effekter gör symfonin till ett mycket mera spektakulärt genombrott för den romantiska programmusiken än Berlioz' mycket senare och mindre musikaliska experiment med opiumrus, schavottkänslor, häxsabbat och annat sådant som inte ens normalt brukar vara särskilt musikaliskt.

Emellertid har fler än Walt Disney tittat djupare i Pastoralsymfonins underbara partitur för att hitta underbarare saker däri än vad Beethoven själv kunde uppfinna. I synnerhet andra satsen ("Scen vid bäcken") visade sig bli ett musikaliskt paradiset för ornitologer. Så hade Beethoven egentligen inte tänkt sig det hela, och den stora fågeljakten i Pastoralsymfonin inleddes egentligen på grund av ett misstag. I ett olyckligt yttrande skall Beethoven ha undsluppit sig följande: "Gulspårarna där uppe, näktergalarna och gökarna runt omkring komponerade med," och det satte fart på alla världens vetenskapliga ornitologer, som genast hysteriskt började leta både gulspårar och näktergalor och gökar i hela partituret och faktiskt inte bara fann dessa fjäderfän utan dessutom alla möjliga andra!! Göken och näktergalen lokaliserades genast utan problem, då de representerade av flöjten och klarinetten sjunger en liten tersetts tillsammans med vakteln (representerad av en oboe), vilket kompositören själv rentav givit en fingervisning om. Men sedan började problemen när det gällde att hitta gulspåraren. En skriftställare förklarade en del treklangspassager vara resultatet av ett avlyssnande av gulspårarens sång, men mot detta reste sig den ornitologiska sakkunskapen som påpekade, att en gulspårarv håller sig med ett läte bestående av en sex gånger upprepade ton och en sjunde ett tonsteg högre. I Pastoralsymfonin har man visserligen funnit en tonföljd på detta sätt konstruerad men tyvärr liggande i ett för en gulspårarv alldeles för djupt läge, vadan fullständig klarhet angående gulspårarens uppträdande i symfonin aldrig kunde nås med någon övertygande vetenskaplighet. Därmed upphörde dock inte de gedigna ansträngningarna. Med ögon och öron på hjälp smög man sig metodiskt genom partiturets notsnår för att möjligen komma på en eller annan liten fågel, som där stuckit sig undan. Och genast i de första violinfigurerna i andra satsen avslöjade man en rödhake, som tre gånger låter höra sin lilla låt, och i vissa violindrillar igenkände man lärkans drill i skyn. Flera andra fåglar kunde skönjas men icke klart identifieras. Somliga fåglar med icke klart identifierbara läten kunde man bara hänföra under den indefinita termen "Vanliga Pipfåglar", vadan genast behovet uppstod att komma närmare begreppet "Vanlig Pipfågel". Visserligen finns det ju Piplärkor och av minst tre olika sorter, men hur ser då en Pipfågel ut? Är det kanske just Piplärkor som avses? Inför denna oöverkomliga svårighet måste man resignera, om man dock kunde trösta sig med att i den tredje satsen bland allt det muntra lantfolket även kunna urskilja en tacknämlig talgoxe med sin enkla men omisskännliga sång.

En expert är dock alldeles säker på att ha kunnat identifiera Buskskvättan djupt inne i en buske i Pastoralsymfonins allra tätaste snår, medan en annan med bestämdhet påstår sig ha hittat Gärdsmygen. Nu är ju båda dessa fåglar ganska små och svåra att hitta även i naturen, då de båda dessutom är anspråkslöst bruna, varför vi undrar, om inte den expert som upptäckt Buskskvättan möjligen kan ha förväxlat denna med Gärdsmygen, eller om det inte rentav kunde vara tvärtom? Den kanske enda riktigt bestämda skillnaden mellan dessa små fåglar är,

att medan Buskskvättan gömmer sig i buskarna, så är Gärdsmygen mera känd för att *smyga* i buskarna.

Huruvida Beethoven själv hörde och identifierade dessa båda småfåglar eller någon av dem är obekant, men ha kan ju rent teoretiskt ha smugit in prov på deras små pip helt omedvetet i Pastoralsymfonins mera diffusa buskage, där just så små fåglar kunde ha särskilt lätt för att gömma sig eller smyga. Problemet torde utredas av mer kvalificerad expertis än vi stackars amatörer, som bara kan belysa så kvistiga problem utan att kunna avgöra dem vare sig till fördel för Buskskvättans anhängare eller för Gärdsmygens.

Det enda säkra i den kvistiga frågan om huruvida det är en Buskskvätta eller en Gärdsmyg som döljer sig i Beethovens Pastoralsymfonis djupaste buskageskrymslen är, att det inte är någon Pelikan. En Pelikan har ju stora plattfötter eller snarare plaskfötter, och ehuru en och annan måsart kunde förknippas med en Mozart, så kan knappast en Pelikan med plaskfötter associeras ens med en Beethoven.

Säkert är också, att det ej heller kan vara frågan om någon Stork. Ehuru den ej har några störande plaskfötter har den dock alldeles på tok för långa ben, och som den är fullt upptagen med det behjärtansvärda evighetsuppdraget att transportera spädbarn till behövande föräldrar, så har den knappast tid över för att även gästspela i så mer metafysiska sammanhang som Pastoralsymfonin.

Därmed är alltså Pelikanen och Storken uteslutna. Vi kan nog också efter noggrant betänkande eliminera Kornknarren från undersökningen, då den måste betecknas som alltför högljutt gnisslande för att höra hemma i Pastoralsymfonin, liksom även den bölande Röddrommen, en annan plaskande vadare, då ju denna som bekant bölar.

En engelsman har kommit med det bidraget till undersökningen att Gärdsmygen skulle kunna vara en Kungsfågel. Helt försynt ställer han oss frågan om vi inte kan ha förväxlat Gärdsmygen och Kungsfågeln med varandra. Detta ställer oss inför det problemet att båda kallas "*Wren*" på engelska och torde därför åtminstone absolut kunna förväxlas i alla engelsktalande länder. Nu är det land vars natur Pastoralsymfonin tänktes skildra inte något engelsktalande land utan Österrike. Emellertid nämner upphovsmannen Beethoven varken något om någon Gärdsmyg eller någon Kungsfågel. Kvar står Buskskvättan, som hittills bara eventuellt kan ha förväxlats med Gärdsmygen.

För att komma sanningen närmare på spåren måste berörda småfåglars rent musikaliska läten närmare lystras till. Även här föreligger det problem, ty meningarna är delade om huruvida Buskskvättan sjunger "zeck zeck" eller "teck teck" medan Gärdsmygen anses sjunga "zick zick". Detta är måhända just problemet. Dessutom sjunger Gärdsmygen även ibland "tserr tserr" medan Kungsfågeln ofta sjunger "sirr sirr". Man kan bara beklaga, att alla dessa småfåglar i Pastoralsymfonin dessvärre icke är synliga utan endast, åtminstone för somliga öron, hörbara.

Efter alla dessa ornitologiska kraftansträngningar måste sedermera fågeljakten i Pastoralsymfonin småningom sakta av och upphöra. Därmed överantvarar vi problemet åt de kvalificerade byråkrater som menar sig vara rätt expertis för lösande av problem inom området buskis av det mer seriösa slaget. Förhoppningsvis finns det dock annan musik för ornitologer att exploatera, då ju sedermera den romantiska programmusiken slog igenom totalt och inte bara med Beethovens blixtar och Berlioz' häxeffekter utan med floder

(Smetana) av musik för att inte säga hav (Debussy och Ralph Vaughan Williams) eller rentav solsystem (Gustav Holst) av utpekulerad programmusik för tacksamma preciöser att försöka sönderdela genom långsökt analys.

Farväl till Annedal

Det var tyst i Annedal i år. Till slut ringde jag upp för att få veta om det alls skulle bli någon konsert till andra advent i år och fick det beklagliga beskedet att mina tjänster inte längre är behövliga – efter 25 år. Farväl till Annedalskyrkan och min verksamhet där under 25 år – inga körkonserter mera. Anledningen är brist på anslag. Det blir en andra adventskonsert, men bara med fyra solister – ingen kör. Det blir en fattig andra advent i Annedalskyrkan, Göteborgs största kyrka och enda katedral, med den mest överlägsna akustiken, som gjord för stora körkonserter, och nu blir det inga fler. Kulturen stryker först på foten när det gäller besparingar. Ändå är Svenska Kyrkan fortfarande rik tillräckligt, och man måste ställa sig frågande till denna reduktion av musiken, som ändå är den kristna kyrkans största publiktilldragande tillgång idag.

Samtidigt måste man dra sig till minnes Annedalskyrkans oerhörda prestationer under de senaste 33 åren. Det började med det första svenska framförandet av Puccinis "Messa di Gloria" 1979, som följdes av andra djärva satsningar, som Mozarts C-moll-mässa och Rossinis "Messe solennelle" 1987, kanske höjdpunktsåret i Annedalskyrkans musikaliska prestationer under Bo Urban Nordgrens ledning. Till de senare konstnärliga framgångarna måste också räknas det upprepade, ibland årliga framförandet av Michael Waldenbys "Gammal svensk julkantat" till Oscar Levertins stora juldikt, ett stycke nykomponerad musik som direkt bygger vidare på de klassiska romantiska traditionerna från Schumann och Brahms och som, i motsats till det mesta i modern musik, är fullständigt melodiös och tonal. Man drar sig även till minnes Sixten Ehrlings kanske sista konsert, där han kom stapplande på kryckor in till podiet för att med glans genomföra Rossinis stora "Stabat Mater" med kör, solister och orkester.

Efter 38 års traditioner läggs alltså Annedalskyrkans körkonserter till den andra advent ner. Man måste ställa frågan, var det nödvändigt? – och rikta den frågande blicken mot den Svenska Kyrkans ekonomiska prioriteringar.

Filmerna

Av periodens sedda filmer bör några särskilt framhållas. Den första av dessa var den gamla klassiska "Good-Bye, Mr. Chips" från 1939 med Robert Donat i huvudrollen och Greer Garson som hans kortvariga men desto mer ljuvliga ungdomsförälskelse och hustru. James Hiltons roman är egentligen en ganska anspråkslös novell och ingenting mera men så pass personligt och innerligt skriven, då den handlar om hans far som var rektor, att det kunnat göras två omfattande och lika berömda filmer på den, båda

tacksamt och maximalt utbroderade. Den engelska skolmiljön har aldrig framställts i mera betagande dager – i båda filmerna, den andra 1969 med Peter O’Toole.

En lika betagande 30-talsfilm men på ett helt annat sätt var René Clairs klassiska ”*The Ghost Goes West*”, ”Spöket reser västerut”, likaledes med Robert Donat i dubbelroll dels som spöke från 1700-talet och dess ättling i 1900-talet, en skotsk klanhövding och den siste av sin ätt som till slut nödgas sälja sitt familjeslott, som dock är tämligen svårsålt på grund av spökets alltför pålitliga närvaro. En amerikansk miljonärsfamilj anmäler sig dock till slut som mer än villiga spekulanter, men när de delger sina planer på att flytta hela slottet sten för sten till Florida infinner sig smärre komplikationer, som inte minst spöket reagerar emot. Det hela är kanske den mest praktfulla filmsatir som gjorts, där det skotska och amerikanska väsendets drivs med till sin spets men utan att någonsin satiren blir elak – det är bara omåttligt roligt hela vägen och måste vara en av de roligaste filmer som någonsin gjorts.

Frank Capras bedårande komedi ”*You Can’t Take it with You*” (”Komedin om oss människor” på svenska) förblir en av de bästa och mest uppbyggliga komedier som gjorts och är kanske Frank Capras mest välgjorda film. Den är över två timmar, men varje detalj är omistlig i detta tidiga åskådliggörande av rivningsraseriet – en industrimagnat vill överta ett kvarter för att bygga en extremt lukrativ vapenindustri och lyckas komma över alla husen utom ett, där det bor en originell familj av idel excentriker, som naturligtvis vägrar avstå från sitt hus till vilka överpriser som helst. Naturligtvis tillgriper industrigubbarna fula knep, men situationen kompliceras av att högste chefens son (den unge James Stewart) blir förälskad i dottern i huset och tar deras parti. Lionel Barrymore gör sitt livs roll som familjefadern som lär miljardären veta hut på det mest älskvärda och oemotståndliga tänkbara sätt – dennes omvändelse börjar i fängelset där han hamnar tillsammans med hela familjen genom sin egen firmas övergrepp. Jean Arthur spelar dottern, medan den som nästan dominerar hela filmen är Mischa Auer som den före detta balettimpressarion med sin obönhörligt nattsvarta pessimism, som i sin konsekvens blir filmens mest dråpliga inslag. Detta är en klassiker för alla tider.

Låt oss sticka emellan med några svenska filmer. ”Vingar kring fyren” med Lars Hanson och Karin Ekelund är en underskattad svensk *film noir* med oväntat lyckligt slut och en mycket välskriven sådan. Det hela tilldrar sig på Gotland och ett ensligt skär med fyr där utanför någonstans. Lars Hanson är fyrvaktaren som gifter sig med den unga Karin Ekelund, som före giftermålet blir kär i den galante norske sjömannen Alfred Maurstad, som innan han beger sig till sjöss lovar att aldrig glömma henne – deras kärlek är omisskännligt äkta och ömsesidig, medan Lars Hanson som den betydligt äldre fyrvaktaren är en kärvare typ och mera en förädlad karaktär än någon attraktiv och eldig älskare. De gifter sig dock, och dramat börjar när norrmannen utan att ana vem som bor i fyren söker anställning där som assistent och får den. Det blir naturligtvis ett triangeldrama som oupphörligt och obönhörligt tillspetsas tills den dramatiska krisen uppnås med uppgörelse högst uppe i fyrkransen – med en sällsynt välfunnen upplösning. Detta är en underskattad svensk film med fantastiska karaktärsinsatser, underbar miljöskildring, betagande musik och ett för den tiden ovanligt välskrivet manus.

Mera etablerad som klassiker är Arne Sucksdorffs fantastiska "Det stora äventyret" från 1953, en ren naturdokumentär med bara amatörer som skådespelare om en bondfamilj någonstans långt ute på vischan där de båda småpojarna i smyg tar hand om en utter, medan deras far och andra bönder skoningslöst jagar och dödar vad de kommer åt i naturen. Fotot är betagande, det förekommer fullkomligt nervpirrande episoder, som den första jakten på räven innan bonden spränger hela rävlyan luften, och barnaskildringen är tämligen oöverträffad i svensk film.

I fem säsonger har BBC kört en serie om Merlin i TV, som dock väckt tämligen blandade känslor inför tveksamheter i trovärdigheten och i vissa karaktäriseringar, främst Uther, Arthur och Guinevere, i synnerhet i jämförelse med den stora Merlinfilmen från 1998 med Sam Neal i huvudrollen och Isabella Rossellini som den betagande Nimue i en av sina bästa roller. Denna film är så trogen en film kan bli de ursprungliga legenderna om Merlin och anses vara den bästa Arthurfilmen vid sidan av "Avalons dimmor" efter Marion Bradleys roman. "Merlin" är lika vacker som denna men kommer ännu närmare den rätta legendariska stämningen och med fullständigt övertygande karaktäriseringar hela vägen, inte minst av Guinevere och Arthur.

Till något helt annat: Oliver Stones film "JFK" förblir hans bästa inte minst som debattinlägg med understrykning av de övertydliga tecknen på konspiration, men det har gjorts en uppföljare, som går ännu längre och når fram till ännu tydligare resultat i inringningen av konspiratörerna bakom kulisserna. Den heter "JFK II", i den ingår vissa scener ur Oliver Stones film men är till skillnad från denna helt dokumentär. Den första tredjedelen visar bortom allt tvivel att det rörde sig om ett politiskt mord där Oswald bara var en offrad schackpjäs. Sedan går den in på männen bakom det hela, som visar sig inte bara ha varit Nixon utan även och framför allt hela familjen Bush med start från pappa Bushs pappa, ägaren till den bank som finansierade och lanserade nazismen i Tyskland. Det är ett formidabelt nystan som rullas upp med en slutkläm som ställer hela den amerikanska historien efter skotten i Dallas i mycket betänklilig dager.

Vi hinner inte med fler filmer nu, utrymmet i detta nummer hotar ta slut, så vi får spara resten till senare.

Kalender, december 2012

- 2 70 år sedan den första kontrollerade atomklyvningen/kärnreaktionen, i Chicago.
- 7 50 år sedan Kirsten Flagstad dog.
100 år sedan statyn av Nefertiti påträffades i Tell-El-Amarna.
- 9 50 år sedan Tanganyika blev republik.
- 10 César Franck 190 år.
- 15 50 år sedan Charles Laughton dog.
- 16 50 år sedan premiären på David Leans "Lawrence av Arabien".
- 22 Ralph Fiennes 50 år.
- 24 Kejsarinnan Elisabeth 'Sissi' av Österrike 175 år.
Louis Jouvet 125 år.
- 26 Jared Leto 40 år.
- 31 Anthony Hopkins 75 år.

Den strålande fiaskoresan, del 13: Nya turer i Leh

Den första september gick Ladakhfestivalen av stapeln med praktuppvisningar utan like. Den stora inledningen genomfördes på polostadion, där borgmästaren höll ett entusiastiskt välkomsttal inför tusentals samlade ladakhier och utlänningar till stor del på god engelska, där han särskilt vände sig med tacksamhet till turisterna. Alla damer hade klätt upp sig, åtminstone alla ladakhier och indiskor, så man kunde aldrig se sig mätt på den överväldigande brokigheten av nationalkostymer och vackra dräkter.

Min guide från Lamayuru hade emellertid påtalat för mig vikten av den militära närvaron för Ladakhs välstånd. Det var militären som underhöll vägarna och ryckte in och gjorde berömliga insatser, så utan den militära närvaron hade Ladakh varit hopplöst eftersatt och nästan oframkomligt. Visserligen utgjorde militären också med sina oändliga och ständiga truckkonvojer Ladakhs ständiga förstoppning på vägarna, men ladakhiernas berömda oändliga tålamod hörde till den positiva nationalkaraktären.

Till vår stora glädje bestämde sig Bertil för att följa med Janne på dennes lilla *'baby trek'* från Likir till Themisgang under fredag och lördag, så att han äntligen kom bort emellan från Lehs ohälsosamma luft för att få stifta bekantskap med byarna och lantfolket och livet bortanför landsvägen. De skulle alltså lämna Leh min sista morgon i staden så att vi inte skulle åter ses förrän på flygfältet hemåt.

Dagen tillbringades mycket i sällskap med Janne, och på kvällen hamnade vi tillsammans med en italiensk grupp på tre personer från Milano, ett äkta par från Milano och deras väninna, som alla var psykologer. De kände inte mina vänner Sergio och Silvia om de dock var välbekanta med deras del av staden, då de också bodde söder om Porta Romana. Jag blev särskilt god vän med Hilaria, psykologens hustru, som genomskådat att jag var sångare och tenor med att höra på rösten. Jag kunde smickra dem med att min kör var den första i Sverige som framfört Puccinis *'Messa di Gloria'*. Vi blev mycket goda vänner och lovade varandra att ses igen i Milano. Detta var deras sista kväll före återresan till Delhi.

Då de var psykologer kom vi att tala en hel del om sociala problem. Ett av dem var israelerna i Indien. De var välbekanta med problemet, då de själva varit uppåt Parvatidalen med Malana, i vilken trakt daturan växer vilt, ett utmärkt läkemedel mot astma men bara i minimala doser. En överdos kan temporärt slå ut hjärnan, och det har hänt att missbrukare försvunnit i Malanatrakten och återkommit efter två år utan något minne av var de varit eller gjort under de två åren. Ett år försvann 14 personer på detta sätt, de flesta israeler men också ett antal japaner.

Israelerna är alltid mycket unga, kommer hit efter den hårda och långa militärtjänstgöringen för att glömma den, vet ingenting om Indien och ägnar sig helhjärtat åt bara droger. De blev ett sådant problem, att Israel måste skicka rabbiner hit för att själavårda dem och få dem att ta sig samman och uppföra sig. Problemet kvarstår. Särskilt omkring Manali finns det hela kolonier av israeler som bara ägnar sig åt rökandet. Old Manali är som en israelisk enklav.

I Israel kallas fenomenet för "delfinsyndromet". Ursprunget till benämningen är ett särskilt fall. En ung israelit for till Indien efter sin militärtjänstgöring för att glömma

alltsammans och knarkade ner sig fullständigt i månader med det resultatet, att han blev fullständigt övertygad om att han var en delfin. Ingenting kunde få honom ur den vanföreställningen. I det hopplösa tillståndet kom han hem igen, och sedan dess säger släktingar till muckaren som åker till Indien: ”Kom inte tillbaka som en delfin.”

Följande dag reste Janne och Bertil åstad till Likir för att göra sin *baby trek*. Jag gick till busstationen för att köpa min biljett till lördagen. Jag hade tillsagts att infinna mig 8.30, vilket jag gjorde och möttes då av beskedet att det inte skulle gå någon buss på lördag. Bussförbannelsen förföljde mig fortfarande. Jag hänvisades till jeep eller minibuss och lyckades boka en sådan hos Skarma till det dubbla priset mot bussen. Jag hade så sett fram emot att äntligen få göra den billiga och trevliga bussresan till Manali med övernattnings i Keylong. I stället blev det dyr minibuss med start vid midnatt och framkomst följande kväll med alltså en stor del av resan i mörker. Det skulle bli en ny erfarenhet om inte annat.

(I nästa nummer: *Avslutning i Leh.*)

Resan till Dzhongkhul, del 3: Kammarkonferensen (inledning)

John var mycket besviken på utvecklingen i Himalaya. Han hade varit i Ladakh för första gången för 18 år sedan och sedan dess följt med den fasansfulla utvecklingen, där kronan på verket (fast tvärtom) var den hinduiska medelklassens framfart när de blev turister. De förstod inte att uppskatta naturen utan bara skröpade ner överallt, som jag själv hade sett i Ladakh förra året. Civilisationens förbannelse med ökad trafik, tyngre trafik, mera monstruösa industrier och det ständigt ökade turisttrycket innebar nästan bara miljöförstöring i ständigt tilltagande oreparerbar omfattning.

Som kontrast till Johns uppgivenhet inför den skenande negativa utvecklingen inbjöd mig Johannes till en konferens om framtiden. När han fått veta att jag äntligen kommit iväg ilade han till Manali för att möta mig, där det just i dagarna förekom en sammankomst mellan de mest brokiga representanter för olika livsinriktningar. Den som höll i det hela var en kvinna.

Det var en Helena Norberg-Hodge-typ men mycket yngre och mindre akademisk. Hon hade samlat ett sällskap ockultister, filosofer och idealister för att diskutera framtiden.

Först trodde jag att hon var muslim då hon var helt klädd i svart, men det var något så ovanligt som en svart saari. Hon hade stil och smakmedvetenhet och visste både vad hon ville och vad hon gjorde. Hon hade social talang och hade tydligen samlat vänner omkring sig representerande alla världens religioner och extremism, varför konferensen lovade att bli exotisk.

Precis som för sex år sedan hade jag alltså turen att ramla rakt in i en internationell konferens om hela världens aktuella situation, men om Helena konferens var brett upplagd med seminarier under tre dagar från morgon till kväll, så var denna mera intim och kammarmässig men liksom kammarmusik också mera koncentrerad och fundamental. Varje deltagare gick direkt rakt på sak och lyckades få fram väldigt mycket med att fatta sig kort. Det hela var över på någon timme.

Ändå var allt som dryftades så pass väsentligt så det kommer att ta mer än ett avsnitt att återge hela konferensen, kanske tre. Ändå har jag försökt ta till vara bara det viktigaste.

Det hela gick av stapeln i ett obskyrt litet ställe i skogen norr om staden som hette *Sunside*, *Sunshade* eller något liknande, - jag kunde aldrig lägga namnet på minnet. Det var där Marianne bodde, fransyskan som ledde det hela, och där fanns ett rum som var precis som anpassat för vår lilla samling. De övriga deltagarna var en australiensisk ekologixpert, en indisk kombinerad buddhist-hinduist med Osho som specialitet, en perser (inte muslim), en kristen från Irak, ett gäng Crowleyaner från Europa, de flesta engelsmän och haschrökare förmodligen, några pittoreska hippies, en ryss, en tibetan och några andra européer. Det bjöds på te och frukt, som det skulle vara obegränsad tillgång till hela kvällen. Marianne skulle vara ordförande.

De flesta var redan där när vi kom, det serverades obegränsade mängder frukt och te så länge någon var kvar, och vi kunde bekanta oss med dem alla under lugna avslappnade men dämpade former innan konferensen inleddes när alla hade kommit. Den sista som kom var ryssen.

Efter ett avslappnat temingel inleddes konferensen. Jag ska här försöka återge det viktigaste som avhandlades.

ordf. Jag hälsar er alla välkomna. Då vi alla behärskar engelska medan långt ifrån alla behärskar alla de andra otaliga språk vi behärskar ber jag att vi konsekvent håller oss till engelska, så att ingen missar något. Om det ändå är något som någon inte förstår ber jag er att vifta med handen och begära upprepning.

Vår vän Toby från Australien har härmed det första ordet.

Toby Mina vänner, jag är mycket tacksam för detta tillfälle att få dela med mig av vad jag är insatt i inför just ett sådant utvalt sällskap med så höga självpåtagna ansvarspositioner att vi kanske kan komma någon vart på väg. Vi har alla insikter i de värsta avgrunderna av världens problem, och vi kan säkert komplettera varandras kunskaper på ett sätt som kan vara tjänligt för oss alla.

ordf. Till saken.

Toby Tack, fru ordförande. Vi är alla medvetna om världens ekologiska problem som en följd av växthuseffektens klimatkris. Människorna har blivit för många vilket har lett till en överkonsumtion av världens resurser med utarmning av både hav och land som följd. Konsumtionssamhället håller på att bereda både sin egen och världens undergång genom blind och skenande överkonsumtion. De ekologiska systemen håller på att kollapsa, och om de kollapsar ett efter ett i en hotande dominoeffekt, då de alla är beroende av varandra, kommer det att uppstå global hungersnöd och vattenbrist, då alla vatten är mer eller mindre förgiftade. Jag ser ingen lösning på problemet utom radikala globala åtgärder, som knappast kan genomföras på demokratisk väg. Förbränning av fossila bränslen måste tvångsavslutas, födelsekontroll måste tvångsinföras vad än den katolska kyrkan och slam kan ha att säga däremot, och rovfisket i alla världens hav måste upphöra. Dessa är bara de preliminära nödvändiga åtgärderna. Ersättningen av fossila bränslen med solenergi och vindkraft måste forceras. Där har vi i stora drag den ekologiska verkligheten.

ordf. Tack, Toby. Någon replik? (Ingen replik.) Då ger jag ordet åt vår oceanograf. (Denne var en av tyskarna och hette Bernd.)

(forts. i nästa nummer.)

Bonusresan, del 11: Allvarsmoln i Darjeeling

Det kunde inte hjälpas, men det var mycket jag avundades Johannes, främst hans alltjämt imponerande ungdomlighet, han hade knappast tappat något hår alls och såg mycket yngre ut än jag fastän han också skulle vara 60 nästa år, och han frös inte alls, inte ens i Darjeeling. Hans stålhälsa kom sig nog mest av att han inte alls längre levde i Sverige men i stället på nästan ständigt rörlig fot i mycket hälsosamma bergstrakter för det mesta – som tibetanerna.

Min sista morgon i Darjeeling för tillfället före Sikkim passerade jag tillsammans med den vackra Svenja från Hannovertrakten. Hon hade arbetat ett år som lärare i Indonesien och visste allt om problemen med indonesiska-javanesiska och hur tagalog förhöll sig till dem. Hon hade sedan besökt översvämningarna i Bangkok och rest omkring i Burma, där folk levde på ett hopp som när som helst kunde tillintetgöras på nytt av den gräsliga diktaturjuntan. I Indien hade hon bara upplevt Calcutta och det regn- och dimdrabbade Darjeeling men skulle på vägen västerut besöka Varanasi och Taj Mahal med kanske andra turistfällor. Vi pratade i två timmar innan hon skulle avresa och blev mycket goda vänner.

En dålig nyhet nådde mig på eftermiddagen. Dolly hade gått bort i somras efter en svår cancer i inälvorna. Hon hade i det längsta vägrat besöka läkare, varför det var för sent när hon till slut inte längre kunde annat. Hon var bara 56 – jag trodde alltid att hon var äldre än jag, och hon tog alltid emot mig som en storasyster. Därmed hade jag förlorat min bästa vän i Darjeeling. Det var hennes son som upptäckte mig i ett tesjapp och kom in, och jag har åtminstone fortfarande kontakt med honom och lovade besöka honom och hans far munken vid den japanska fredsstupan när jag kom tillbaka från Sikkim.

Där hoppades jag möta på nytt min unge vän från Korea, som delat rum med mig, och Thomas Christian från Frankfurt, som båda denna dag avrest mot Pelling.

Dolly var lärarinna på *the Loreta College* i Darjeeling, en av dess finaste skolor för bara flickor, och det var där jag för länge sedan anmodades att hålla en föreläsning om litteratur i allmänhet, vilket projekt äntligen kunde genomföras senast jag var här för två år sedan – och nu var hon plötsligt borta.

På eftermiddagen hade jag te med Johannes på Frank Ross i stället för Glenary's, för Glenary's körde då med hård musik som omöjliggjorde bättre samtal. Han var mer än någonsin engagerad i den tibetanska frågan, och för honom var det alltid ett nöje att komma till Darjeeling, där tibetanerna hade klarat sig så bra och i regel arbetat upp sig till toppositioner med alla de bästa restaurangerna och hotellen, medan han i Dharamsala aldrig kunde slippa "den oändliga tibetanska melankolin över att aldrig kunna återvända till sitt eget land" då det förblev ohjälpligt kroniskt våldtaget, vilket inte minst alla årets tibetanska självmordsbrännare burit vittne om.

”Materialismen såsom den i princip etablerats som ideologi och nästan religion genom socialismen i de kommunistiska länderna, främst Ryssland och Kina, är kanske mänsklighetens värsta misstag genom tiderna. Genom socialismens diktatur förvandlades Ryssland och Kina metodiskt till världens största miljöförstörelser, i Ryssland minskar populationen genom alkoholism, cancer, miljögifter och social misär, Ryssland har insett sitt misstag och försöker arbeta sig ifrån det, men Kina är mitt uppe i det med en fullständigt snedvriden demografi genom den hårda barnbegränsningen, som lett till att en majoritet nyfödda flicka barn mördats. Och av detta monstruösa Kina är Tibet ockuperat med våld och förblir det. Det är världens svarta hål av oätgärdat förtryck. I sextio år har det tibetanska ramaskriet förblivit upphöjt mot världens omänskligaste förtryck utan att någon menat sig kunna göra något åt saken. Tibetanerna fortsätter att decimeras genom åsiktsförtryck och en ständig flyktingström, medan den socialistiska diktaturen i Kina får fortsätta hålla på och förstöra landet och utrota minoriteter. Det har varit oacceptabelt i 60 år och förblir oacceptabelt och ett sår i hela mänsklighetens ansikte som bara blir värre och en större vanära för mänskligheten så länge världens värsta, mest obefogade och orättvisa förtryck får fortsätta. Förstår du varför jag inte kan lämna tibetanerna? De är mänsklighetens värsta symptom på mänsklighetens tillstånd. Om ingenting kan rädda tibetanerna kan ingenting rädda mänskligheten.”

Han stämplade alltså den ideologiskt dogmatiska materialismen, såsom den etablerats av socialistiska diktaturer under 1900-talet, som roten till det onda och en skada som måste åtgärdas innan mänskligheten kan fortsätta.

(I nästa nummer: *Phudong*)

Allt gott inför alla helgerna,
önskar Fritänkaren

Göteborg den 5 december 2012